

Vážení čitatelia, milí kolegovia,

dostalo sa vám do rúk jesenné číslo časopisu Diabetes a obezita, ktoré nadväzuje na viaceré témy, ktoré boli v programe jubilejných XXX. diabetologických dní. Napriek pandémie COVID-19 sme sa stihli stretnúť a mali sme možnosť osobne diskutovať – čo je veľké šťastie, lebo nasledujúce kongresy túto možnosť už nemali. Jeden z okruhov, na ktoré sme sústredili v programe našu pozornosť, boli dyslipoproteinémie, ktoré predstavujú najčastejšie metabolické ochorenia a sú už 50 rokov predmetom štúdia a praxe nášho odboru Diabetológia, poruchy látkovej premeny a výživy. Na Slovensku to bol docent Pavol Kolesár, ktorý sa hyperlipoproteinémiam venoval už v 70. rokoch minulého storočia – publikoval, školil lekárov špecializačného štúdia a prednášal. Vďaka týmto skutočnostiam patrí Slovensko medzi krajiny, ktoré majú dlhoročnú tradíciu pri diagnostike a liečbe familiárnej hypercholesterolémie a prevencii jej následkov.

Familiárna hypercholesterolémia je najčastejšie dominantne dedičné ochorenie. Postihnutý človek má od narodenia vysokú hladinu LDL-cholesterolu, ktorá má za následok urýchlený vývoj aterosklerózou podmienených kardiovaskulárnych príhod. Viac ako 10 rokov predtým, než začal medzinárodný program MedPed (**M**ake **E**arly **D**iagnosis – **P**revent **E**arly **D**eath) sa robil v Československu kaskádový skrining s cieľom nájsť všetkých postihnutých príbuzných probanda.

Dnes sa dá familiárna hypercholesterolémia veľmi efektívne liečiť, a ak sa s liečbou začne zavčas, aj zabrániť progresii aterosklerózy a jej komplikáciám. Dá sa povedať, že familiárna hypercholesterolémia je v zmysle jej komplikácií vyliečiteľná. Je to zvláštne, ale za to vďačí sama sebe. Prečo? O tom, ako sa reguluje metabolizmus cholesterolu sme sa dozvedeli z výskumu, ktorý robili vedci J.L. Goldstein a M.S. Brown na bunkách pacientov s familiárnou hypercholesterolémiou. V roku 1975 izolovali LDL-receptor a za svoje objavy boli v roku 1985 ocenení Nobelovou cenou. Objav statínov má taktiež súvislosť s familiárnou hypercholesterolémiou a štúdie s týmito hypolipidemikami zahájili smerovanie vývoja medicíny na niekoľko desaťročí. Nebyť familiárnej hypercholesterolémie, by sme dnes nemali tak mimoriadne účinné lieky, akými sú PCSK9-inhibítory a ďalšie, ktoré sú vývoji. Za toto všetko „ďakujeme“ familiárnej hypercholesterolémii, a tá si zaslúži, aby sme jej to vrátili. Vrátiť tak, že v každodennej praxi diabetológa budeme robiť diagnostiku, liečbu a kaskádový skrining v rodine, či už v rámci diabetologickej ambulancie, alebo aj zapojením sa do medzinárodného projektu MedPed.

Praiem vám všetkým užitočné čítanie!

doc. MUDr. Katarína Rašlová, CSc.

predsedníčka Slovenskej diabetologickej spoločnosti